

به مناسبت روز قلم و در گفتگو با
دکتر محمد جعفر محمدزاده عنوان شد؛

آینده نویسندگی را روشن می بینم

امیرعلی بینام
همته نامه بازار کار

روز قلم در ایران، چهاردهم تیرماه است؛ روزی ارزشمند برای پاسداشت نویسندگان، پژوهشگران، مترجمان، منتقدان و همه کسانی که با اندیشه و نوشتن، در رشد فرهنگ و آگاهی جامعه نقش دارند. سال ها جای چنین روزی در تقویم رسمی ایران خالی بود تا اینکه با پیشنهاد اعضای انجمن قلم ایران و پس از بررسی های تاریخی و فرهنگی، ۱۴ تیرماه به عنوان روز قلم انتخاب و سرانجام در شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

به همین مناسبت با دکتر محمد جعفر محمدزاده، پژوهشگر، نویسنده و استاد دانشگاه به گفتگو نشستیم.

دکتر محمد جعفر محمدزاده، متولد ۱۳۴۷ در کوهدشت لرستان است؛ او در طول سال های فعالیت علمی و پژوهشی خود، آثار متعددی در زمینه ادبیات، زبان، فرهنگ و مطبوعات پدید آورده است. از جمله مهم ترین آثار او می توان به دانشنامه مطبوعات ایران، تاریخ گزیده مطبوعات ایران، بیداری در باغ مومیایی، هستی و زبان، قول و غزل پارسی و اسفندیارنامه اشاره کرد. مجموعه فعالیت های او جایگاه قابل توجهی در عرصه پژوهش های ادبی و فرهنگی معاصر برایش رقم زده است.

محمد جعفر محمدزاده از مدیران فرهنگی و رسانه های ایران است که بیشتر با مسئولیت او به عنوان معاون مطبوعاتی و اطلاع رسانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی شناخته می شود. او در سال هایی که در این سمت حضور داشت، یکی از چهره های اثرگذار در حوزه سیاست گذاری رسانه، مطبوعات و ارتباط دولت با فضای خبری کشور به شمار می رفت.

محمدزاده در کنار فعالیت های اجرایی، سابقه حضور در عرصه های فرهنگی، رسانه ای و مدیریتی را نیز داشته و نام او بیشتر با موضوعاتی مانند ساماندهی امور مطبوعات، حمایت از رسانه ها، سیاست گذاری در حوزه نشر خبر و توسعه فعالیت های اطلاع رسانی گره خورده است. به طور کلی، محمد جعفر محمدزاده را می توان از جمله مدیرانی دانست که در ساختار فرهنگی و رسانه ای کشور نقش موثر داشته و نام او به نیکی در تاریخ مدیریت مطبوعاتی ایران، به ویژه در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ثبت شده است.

☛ در آستانه روز قلم، به نظر شما این مناسبت تا چه اندازه توانسته توجه جامعه و سیاست گذاران فرهنگی را به جایگاه نویسندگان و فعالان حوزه کتاب جلب کند؟ پیش از هر چیز از شما سپاسگزارم که بنده را برای این گفت و گو شایسته دانستید. سخن، اندیشه ای است که به ظهور رسیده است. اندیشه های انسان یا در گفتار متجلی می شوند یا در نوشتار. میان زبان، عقل و اندیشه پیوندی عمیق وجود دارد؛ تا آنجا که برخی حکمای ما، از جمله ملاصدرا، از نوعی این همانی میان این مفاهیم سخن گفته اند. از این منظر، هنگامی که از قلم و اهل قلم سخن می گوئیم، در حقیقت از عقل و اندیشه انسانی سخن می گوئیم؛ همان گوهر گران بهایی که هویت و امتیاز انسان را می سازد.

با این حال، باید اذعان کرد که روز قلم هنوز آن جایگاهی را که شایسته آن است در فضای عمومی و رسانه ای کشور پیدا نکرده است. این مناسبت کمتر از آنچه باید در صدر توجهات فرهنگی قرار می گیرد و در نتیجه فرصت آن را نمی یابد که حساسیت و توجه سیاست گذاران را به مسئله تولید فکر، دانش و فرهنگ جلب کند. در حالی که گاه موضوعاتی کم اهمیت تر از قلم و اندیشه، سهم بیشتری از توجه عمومی و رسانه ای را به خود اختصاص می دهند. البته مهم ترین مدافع قلم، خود قلم است. هیچ چیز به اندازه آثار ماندگار نویسندگان، پژوهشگران و اندیشمندان نمی تواند ارزش نویسندگی را آشکار کند. از همین رو امید اصلی باید به قدرت اندیشه و آفرینش فکری اهل قلم باشد. قلم ظرفیتی ملی و تمدنی دارد و شایسته است جایگاهی فراتر از مناسبت های تقویمی پیدا کند.

☛ با توجه به شرایط فعلی، آیا نویسندگی در ایران می تواند یک حرفه پایدار و تمام وقت محسوب شود یا بیشتر به عنوان فعالیتی در کنار شغل های دیگر دنبال می شود؟

نویسندگی در ذات خود می تواند یک حرفه پایدار و تمام وقت باشد، اما تحقق این امر نیازمند پیش شرط هایی است که هنوز به طور کامل فراهم نشده اند. مهم ترین پیش شرط، احساس نیاز جامعه به متن اصیل، خلاقانه و اندیشه ورز است. امروزه بسیاری از نیازهای روزمره به تولید متن، از طریق موتورهای جست و جو و ابزارهای هوش مصنوعی برطرف می شود و برخی تصور می کنند که این ابزارها می توانند جایگزین نویسنده شوند.